

ШУКАЎ сустрачы з ім даўно. Прачытаў, здаецца, усе кнігі пра «Нармандыя-Нёман», некалькі разоў глядзеў кінафільмы. І ўсё-так пры сустрацы не стрымаўся, спытаў:

— Няжэ вы той самы?..

Той самы — «капітан Тацыяна», басістрашы ас, любімец савецкіх і французскіх лётчыкаў палка «Нармандыя-Нёман».

Праўда, цяпер ён не паднімае ў паветра самалёты, але палёт застаўся галоўнай рысай яго характэру.

Цяпер ён радзей співае, але і чужы яго песьні. Лепшая і самая любімая з іх вядома мільёнам людзей у нас і ў Францыі.

Пра яго знята два кінафільмы — мастацкі і дакументальны. «З асаблівай павагай ставіліся лётчыкі «Нармандыя» да камандзіра эскадрыльі гвардзейцаў капітана Васілія Георгіевіча. Ён пачаў вайну на Паўднёвым фронце радавым лётчыкам, а потым стаў сам вадзіць групы значналічэй у бой. У паветры быў адважнем і смелым, а на зямлі — сімплы. Нават калі ў групавых баіх заслугі Сяргіна былі бесспрэчны, ён ніколі не імкнуўся запісаць у свой актывы збытна самалётны ворага і залучыў іх на баявы рахунак саброраў, якіх вёў у бой. Нарэдка сярод французскіх добраахотнікаў гэтага вяселага капітана можна было бачыць з баням. І тады гучалі задумлівыя мелодыі — з вялікім майстарствам выконваў ён лярвічыя песьні».

Так піша Герой Савецкага Саюза палкоўнік В. І. Луканшын у кнізе «Супраць агульнага ворага».

Любімае песьня Васілія Георгіевіча — «Тацыяна». Крыху сумна і сентымэнтальна, яна так не пасуе яго наркізаватай фігуры, сібізна, Палкоўнік запуса Сяргіна французцы да гэтага часу называюць «капітан Тацыяна», яго песьня стала сваёасаблівай візітнай картакчай везэрнаў палка. У 1962 годзе яна зноў загучала ў многіх гарадах Францыі. Тады групу савецкіх лётчыкаў, якія гаспалялі ў Парыжы, запрасіла да сябе Сімона Сінбарэ. Як заўсёды,

Сяргіна папрасілі заспяваць, як заўсёды, ён спяваў з завальненнем і, як заўсёды, пачаў з «Тацыяны». Гаспадыні дома ўдалося непрыкметна ўключыць магнітафон... На другі дзень песьню трансліравала радыё.

Ветэраны «Нармандыя» А. Голубев, Г. Захарав, І. Шурахаў, К. Фёдарав і В. Сяргін праехалі тады па дарогах Францыі калі трох тысяч кіламетраў. Гэта, вядома, памога менш, чым праліцелі яны разам з французскімі лётчыкамі ў

Было сумна, што трэба развітацца з сябрамі, было радасна, што і гадзі, ні адлегласці не пахіснулі дружбы ветэранам.

Ранішэй стары прамысловец дзякаваў за аказаны яму гонар, і было вядома, што не толькі правілы добрага тону прымушаюць яго гаварыць прыемныя словы.

Вы зрабілі мяне другам Раслі сказаў ён. — Прызначайце раней не вельмі сім-мэнш, чым праліцелі яны разам з французскімі лётчыкамі ў

Саюза В. Г. Сяргіну.

Але фэрат пачаў свой шлях значна раней, у лістападзе 1942 года з маленькага аэрадрома, каля рускага горада, куды прыбылі першыя 14 французскіх добраахотнікаў — нацыяналісты «Нармандыя». Іх вучылі лётцаў на «Біаке» савецкіх інструктары, на савецкіх самалётах яны паліцелі на фронт.

Гадзі не могуць сцерці ў памяці надзеі далёкіх дзён. У кватэры Васілія Георгіевіча сапраўды музей савецка-французскай дружбы — усё нагадвае аб нябесных пабратах: кнігі, фатаграфіі, пісьмы, сувеніры, малодзі баявых самалётаў.

Гэта былі выдатныя хлопцы, сапраўдныя паветраўныя байцы, верныя сябры. Гаворыць Васілія Георгіевіч, лейтэнант Маёр Іван Цыган, лейтэнант Майор Гораў, Ражэ Дэн, Мамель Яфеў, Марк Вердэ.

Ён і зараз памтае іх усмешкі, чые іх галасы.

Сорак два імёны накрэслены залатымі літарамі на мемарыяльнай дошцы, устаноўленай на адным з маскоўскіх дамоў, дзе ў гадзі вайны знаходзілася французская ваенная месья. Імёны французцаў, лётчыкаў «Нармандыя». Яны загінулі ў небе Раслі, загінулі за нашу агульную справу...

Іх памяць жывыя. Яны на фэраце, які не тоне.

...Я ўпершыню пачаў «Тацыяну» ў выкананні Сяргіна летас на рэжысёрскіх тэлевізійных перадачы ў Гомелі. Ён спяваў ціха, цёпла, прыслухваючыся да акарадона і асцарожна вымаўляючы словы. Яму 54 гады і 27 з іх адданыя авіяцы. Дваццаць воем фашысцкіх самалётаў збіў ён у гадзі вайны. Потым стаў лётчыкам-выправа-вальнікам, чатыры разы вадзіў рэактыўны самалёт над Крэс-най плошчай у час святончых авіяцыйных парадаў. Дзесяць гадоў назад дэмабілізаваўся, і з таго часу жыве і працуе ў Гомелі. Ён зусім сьмелы, але застаўся такім, якім вадзіць яго мільёны людзей на кінафільмах і кнігах вясёлым запылам, надзейным таварышам, жыццядарасным чалавекам.

Яго дачку завуць Жанна — у гонар герані французскага народа. Жанна Сяргіна вучыцца ў трэцім класе і асабіста знаёма са сваімі аднагодкамі з Францыі — дзецьмі і ўнукамі Морыса дэ Сейна, Жака Анрэ і іншых жывых і загінуўшых лётчыкаў палка «Нармандыя-Нёман». Вядома іх і тры сыны Васілія Георгіевіча, Кожны год сустракаюцца яны ў міжнародным лагэры «Дружба» пад Маскоўскай. Эдыціў туды і Васілія Георгіевіч.

— Дзеці нашых дзядей мы не маем права забываць аб мінулым, — гаворыць ён.

...У Парыжы, у былога камандзіра палка генерала Пэра Пуэйра бачыў Сяргіна менавіта ўспраў ад савецкіх людзей. Сяргіна іх — некратаў бутэлька «Сталінка» — падарунак «капітан Тацыяна».

— Я хаваў яе для самых вядучых урачыстасцей, — сказаў генерал.

Дзякаваў за выпадку захоў-ваецца бутэлька французскага віна, зробленага ў 1763 годзе, і ў Васілія Георгіевіча.

Якая гэта будзе ўрачыстасць? Можна вяселе аднаго з сьмелымі або новай сустрача з сябрамі? Можна гэта дзякаваць за май 1970 года, у дзень 25-годдзя перамогі над фашызмам?

Васілія Георгіевіч, гэта будзе мірная ўрачыстасць.

У кожнага эканаста дамашыца музея свая цікавая гісторыя. Васілія Георгіевіч ахвотна раскавае аб лёсе лётчыкаў, аб пасляваенных сустрачках з імі. Ён раскавае аб развітанні з Парыжам.

Нельга ведаць Францыю, не праехаўшы па вярочнай Сене. Так гавораць французцы. Для савецкіх лётчыкаў гэты падзенны парох прэзідэнт гэты падзенны парох і першая мелодыя, якую заіграў аркестр, была руская: «Іза-за острова на стрэбне». Сяргіна заспяваў і песьню пад-хапілі на пароходзе і на бера-зах...

— Вось тады я зноў успомніў фэрат на медалі, — гаворыць Васілія Георгіевіч. — Мільёны людзей у яго на борце. Патаніць — немагчыма... Д. РАДЗІНСКІ.

Вось дык іранула! — не вытрымаўшы, захапляюцца ў кіназалы гл. захапляюцца. Запоўніў усё экран, паліца злева ад яго кілаграмы снарадаў, і агруны дым, разарваны на кавалкі магунныя выбухамі, запаліўе варонкі.

— Падумаеш, дава якоё Гэта ж усё роўна не па-сапраўдну. Кіношнікі, яны яшчэ не так могуць, — пацуюць нечы голас...

«Не па-сапраўдну... У кіно». Уваляю, як бы пакрыўдзіла такая завага Фелікс Міхайлавіч Нікіценку — піратэхнік кінастудыі «Беларусьфільм».

— Усё па-сапраўдну! Нават тае, што на паўтары мінуты экран бою выдаткавана не менш паддзясці кілаграмаў аманіту і двухсот кілаграмаў самага сапраўднага пароху, не лічычы салары і газы, — мог бы кампэ-тантны заўважыць Фелікс Міхайлавіч.

Пры мне Нікіценка ўспамінаў і навава падлічваў, колькі дымага пароху, берталетавай солі, газы, салары і патроннаў было выдаткавана пры здымках такіх, напрыклад, фільмаў, як «Вуліца маладосці» і «Вайна па-над стрэхамі». Лічыў аграмлівае даволі-такі ўнушальныя. Гэта было як данясенне ін-тэнданта з поля бою. Мяркуюць самі: пры здымках эпизодаў, на-сычаных стральбой, пажарамі, затрачана тона выбуховых рэчываў, калі ста тыліска патроннаў (праўда, халасты) і цэлая цы-стэрна паліва!

— Без батальён-сцын, мабыць, фільм пра вайну немагчымы, — раскавае Фелікс Міхайлавіч. — Хай сабе на другім плане, але сапраўдны бой на зямлі ці ў паветры пажыўкі Рэжысура імкнецца зрабіць кадры вайны як мага больш бліжэй да праўды тых дзён. І невыпадкава, як адну з вышэйшых аднаго свайго работы, мы, піратэхнікі, прыёмем параўнане падрываных і пера-раішоўшых на пленку перастрэлк, пажараў, выбухаў, салютнаў з даку-ментальнымі стужкамі.

Праўданыя хвіліны пануцка камбінаваныя здымкі паветравага бою. Злева — Фелікс Нікіценка, справа — мастак Іван Каваленка.

навоў зрываюцца па адным аб-серыяў, і нават лапцюком электр-традтанатэры, закапаным неглы-бока ў грунт, выдзіваючы фанта-чыкі пяску, грунту, або асколікі цэгля. І ўзнікне сапраўднае шоу-кеіне кувэ. Такі ж дэтанатэ (па-ля-рэдне трэба зварыць гудзія або спіну акцёра іцчэтка), ушываецца ў сарочку, кіцель, шыбель. У патронны момант здымкі дэтанатэ на касцёне акцёра ўрываюцца, ткаяна развіваюцца, робіцца дзір-ка, і на буйных планах мы аграмлі-ваем эффект пападання кулі ў ча-лавека.

Фелікс Міхайлавіч успамінае, колькі, напрыклад, спатрылася вынаходзіцца, каб падрывацца да пажара карксы будынку ў Калінінградзе, калі здымаўся фільм «Гадзіны спыніўся апоўначы». Часта даводзілася, як аль-дыцэ да гэтага сгоці шабляў, скіры, пік, цесакоў, кінжалы, на-жоў, шпаг, дык гэта «магуннасць» выглядае яшчэ большай.

На студыі ёсць свая зброяная майстарства, дзе вопытны майстар, як прэвіла, сам дарабляе, пера-фарбовае, падганяе вытоўкі і ау-тэматы да патронных паводзе часу і месцу дзеяння.

— Але ж усё гэтыя тыпы зброі трэба вывучыць, ведаць! Усё-такі «зуброўшчы» доводзіцца і «сап-дэ першай сусветнай, чырэна-армійскай, і «партызанскай» грама-дзянскай і герояў Вялікай Айчын-най. Улічыце, яшчэ не забыліся «неміцы»... Як тут не забыліся і сэрны прыкладзе, дзе б Беларусі ўсё адназначна «памыліліся».

— Значыць, спраўляемца з рабо-тай, — усміхаецца Фелікс Міхай-лавіч. — Мусяць, таму, што хлоп-цы нашы «нохелі» парох не толькі на здымачных пляцоўках.

І ўсё ж такі, як прыводзіцца ў дзеянне ўсё магунны арсенал па-жараў, выбухаў, шапёна стральба, адным словам, усё, што дапамагае стварыць на экране патрэбную атмасферу?

— Гэта ўжо, як кажуць, справа тэхнікі, — заключач Фелікс Міхай-лавіч. — Усё залежыць ад разлі-каў праверак, дзе мы дэзурем магуннасць кожнага выбуху, а то сэрны выбухаў, улічваем факта-ры бою.

Памятаю, аднойчы, перад здым-кай аднаго баявога эпизода ў філь-ме «Вайна па-над стрэхамі» рэжысё-ру В. Труваў трэба было рабіць выбухі ў непасрэднай блізкасці ад людзей, на балодзе і ў лесе. Рэ-жысёр і піратэхнікі некалькі разоў удумліва вывучылі поле будучага «бою», удакладнілі на рэльефе план — дзе прыйдуць людзі, пд-вады, тэхніка. Так былі намечаны ўсе пункты выбухаў, падлічана па-тэрэна колькасць аманіту, пароху. Вызначаны каманду людзей для рэагуючых выбухаў. Штабная ра-бота! У намечаных пунктах выка-палі варонкі — ад трыццаці санты-

ВЭЧНА У ПАМ'ЯЦІ ФЭРАТ, ЯКІ НЕ ТОНЕ

грозным небе Айчыннай вайны, калі яны ўпершыню назвалі адзін аднаго «камарата». Прайшлі гады, яны засталіся вернымі таварышамі, і кожны прыезд рускіх лётчыкаў у Францыю, які і наведванне французскімі ветэранамі нашай краіны, не толькі ўмацоўвае старую дружбу, але і павялічвае колькасць сяброў.

...Аднойчы савецкі і французскі лётчыкі былі гасцямі маленькага гарадка. Дамы агучелі. На вуліцах засталіся свабоднымі ад людзей толькі вузкія дарожкі для аўтамабіляў.

Увечары, на традыцыйным прыёме ў мэры, усё тосты былі за дружбу, за новыя мірныя сустрачкі. А потым іх запрасілі да сябе самы багаты прамысловец гарада, Савецкі лётчыкі пры-нялі яго запрашэнне. Начавалі ў яго замку. Стары праводзіў кожнага ў аддзеленыя пакой і, пакадачы спакійнай ночы, сказаў Васілію Георгіевічу:

— На гэтым ложка спаў сам Людовік XIII...

Ложак быў сапраўды па-на-ралеўску раскошы, але заснуць у тую ноч Сяргін так і не змог.

лі другам Раслі ўспаміны ветэ-рану аб сумесных баявых вы-летах, аб сотнях збытых фашысц-кіх самалётаў, аб подзвігах ка-пітана Морыса дэ Сейна, які за-гінуў за аб рускіх Савецкага Саю-за аб рускіх і французскіх грама-дзянскіх Парыжа.

Салдаты не хлусіць. Ім нель-га не верыць. Такія ўспаміны ломіць самы несакуршыльны лёд неадвара.

...На адным баку медаля — фэрат у адкрытым моры. Ветра-ны напуюныя ветрам. Напера-дзе доўгі шлях.

— Гэта фэрат, які не тоне, — гаворыць Васілія Георгіевіч і ўсмехаецца. — Гэта наша дружба.

У 1962 годзе мэр Парыжа ўручыў гэты медал з фэратам — медал Ганаровага грамадзя-ніна Парыжа Герою Савецкага

брацтва не толькі савецкіх лю-дзей, але і сэрбы, французы, італійцы. Гэты медал прэ-зьявае і па-свойму дапаўняе па ідэіна-мастачкам лядзе карціну «Пакананне смерцю» — адну з трох работ, за які мастак уда-стоены наўдана Дзяржаўнай прэміі БССР.

крананне гледача з унутры светам карціны.

Гэта вельмі няпроста — пры-ватны факт жыцця вылучыць з бытавога кантэксту і слай аса-чытываў думкі і таленту пера-тварыць у пазію, гармонію, зрабіць прыватны факт носьбі-там значнай філасофскай дум-кі. Ідучы гэтым шляхам, можна захапіцца паспешлівым аб-агульванням, голым абстрага-ваннем ад канкрэтнага жыццё-вага факта, назірання, рэзуду. А можа быць і так — літараль-нае перанясенне факта жыцця ў твор прыводзіць да таго, што знешняе выдзіцца за сутнасць. Так здарылася з карцінай У. Пасюкевіча «Будуцнік». І Салаў «Дончухі». Ф. Бар-наўскага «Шоў» і некаторымі іншымі. Шоў гэты, на першы погляд, праўдзівы. Праўдзівы ў іх і тае і іншая жыццёва-канкрэт-ная сітуацыя. Але праўдзівасць без шырокага задуму ператва-раецца ў праўдападабенства, а не ў праўду мастацтва.

Нагадаю вельмі красамовны прыклад, які прыводзіў А. Бур-дэль. Ён гаварыў: калі вы спаз-ніліся на дзігні, дык не мае значэння — прыйшлі вы на вак-зал праз хвіліну або праз гадзі-ну пасля адыходу цягніка. Не-дакладнасць — заўсёды ёсць недакладнасць: цягнік ужо ад-шоў...

Ці не так і ў мастацтве? Ка-лі дакладнасці няма, дык ступ-ень набліжэння да задуму ўжо не адыгрывае ролю.

ЗРАЗУМЕЛА, я не магу сказаць пра ўсе карці-ны экспазіцыі. Але і сказанага дастаткова. Але пера-ракаванне і заўважаны недахо-ды не мяняюць агульнага доб-рага ўражання — ад сённяшняга беларускага жыцця. Леп-шыя работы, паказаныя ў экс-пазіцыі, свядраюць: апрача майстарства «спісаць натуру», патрэна ўласная эстэтычная праграма, палымінае жаданне сродкам свайго мастацтва сцвердзіць ідэю, думку. І калі ідэя, думка — сугучныя наша-му часу, тады і творы — са-праўды сучасныя. У лепшых творах выстаўкі актыўна выіў-лена грамадзянская пазіцыя: яна не засталася толькі ў заду-мках, але стала вядомай і ў са-вешных карцінах, ва ўсёй іх ідэ-на-мастачкай структуры.

«ВОГНЕННАЯ» ПРАФЕСІЯ

Праўданыя хвіліны пануцка камбінаваныя здымкі паветравага бою. Злева — Фелікс Нікіценка, справа — мастак Іван Каваленка.

БЕЛАРУСКІ ЖЫВАПІС. 1970.

[Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.]

можна знайсці тут залішняе за-паўненне знешняй канструкцый-насцю, поўны рацыяналізм, сты-лявы супярэчнасці. Але ў цэ-лым твор — удалы.

Да таго ж, у «Аднадушнасці» М. Савіцкага выявілася харак-тэрная для савецкага жывапі-су ў апошнія гады тэндэнцыя да манументальна-эпічнай гераіза-цыі вобраза. Задуму ўзнікаюць настолькі складаныя, што за-рот да форм абатульненага вы-яўлення мастацкай ідэі — нату-ральны.

АДЗІН з гледачоў выстаў-кі трапіў падвуду ў друку, гавораць пра «Аднадушнасць» рэалістычна-символьна. Спалучэнне рэалі-стычнай сімволікі з канкрэт-насцю жытых, праўдзівых во-бразаў, з дакладнасцю перадачы псіхалогіі тых ці іншых гі-сторычных зрухаў зольны нады-твору глыбокі падтэкст маста-коўскай даследчыцкай думкі. Якраз на такім прыпынку па-будаваны і трышчы У. Стальма-шонка «Сыны Радзімы», заду-манна як сваёасоблівы гімн беларускаму народу. Імкнецца за-поўніць партрэтны канкрэт-насцю адлюстраванні рысы знеш-няга аблічча і высакордыны ўну-травы над душы слаўных беларусаў — Я. Купалы, дзеда Талаша, А. Чарвякова, М. Шмы-рова, К. Арлоўскага — прывя-ла да поўнага поспеху. Веліч-на герояка часу, арганічнае адзінства душы готых людзей сугучныя нашаму сённяшняму дню. Ёсць у гэтых людзях ней-кая да дэла самастойная сіла і гераічны маштаб характэраў. Колер у карціне звыдзены мас-таком да мінімуму. Аднак гэты аскетызм успрымаецца тут як вобразны звыдзены ляскарод-на стрыманай пэсенна-легендар-на народна-паэта, народа-працаў-ніка, народа-салдата. Поўная сім-валічнасць, буйнапазнавасць, маштабнасць становяцца тут не толькі формай кампазіцыі, але і сваёасоблівай формай твора-га мыслення.

Аднак у некаторых творах захапленне фармальнымі пры-ёмамі абатульнення, аналагічна-сці тым, якія прынеслі ўдзачу У. Стальмашонку, прыводзіць да поўнага схематызму не толь-кі ў стылі, але і ў характары адлюстраванай сітуацыі. Так, А. Сямілетка ў карціне «У мяя жыцця», адходзячы ад рэаль-най сітуацыі, прымушае сваіх герояў стаяць перад гледачом, быццам яны гісавыя статуі. Асабліва гэта дачыцца да дэ-талей фігур жанчыны і дзяўч-ныні. Мастак настолькі дэталі-завана пераважае і дэянае, што начыства выхалашчываецца праўда, а на замену ёй прыхо-дзіць уяўная патэтыка. Асаблі-ва гэта крыўдна пры добрай і лясной ідэі, выказанай у назве карціны.

Поўны вірус схематызму прак-ты і ў верхнюю частку цікава-га па думцы дыптыха «Вясон-га». Вагчанікі «Сварэнне» прыпоўню, сабраўшы колеры і кампазіцыю, але некалькі суха-равата на аўтарскім адчуванні таго, што ён адлюстравана. Мо-жа быць, тут нестася эмацыя-нальнай «крыўнікі», усхвалява-насці пацучы. Ці не ад таго го-та, што няма тут чалавека, жы-вога стваральніка, які прышоў на змену тым, што загінулі. Ніжня частка дыптыха «Под-звіг» — больш пераканаўча: кі-

НОВЫ НАРОДНЫ

За творчыя поспехі ў развіцці харавога мастацтва і актыўную канцэртна-выкануючую дзейнасць прэзідыум Беларускага дзяржаў-на-скага савета прафесіянаў пры-своў гарнаравае званне «Народны харавы калектыў Палаца культу-ры Мінскага камвольнага нам-біната».

Свой дзень нараджэння хор ад-значыў у 1959 годзе. Зараз гэта сталы калектыў, які мае багаты рэпертуар. Асабліва ўдаюцца хо-ру беларускія народныя песьні, творы сучасных кампазітараў.

Актыўна ўдзельнічаюць у харавым рабоце і служыць кам-біната. Сярод іх майстар шчу Яўген Валанін, рабочыя Ала Кур-сін, Яўген Варанін і шмат іншых.

За час свайго існавання хор не аднаразава прымав у горадскіх і абласных агідаках маста-цкай самадзейнасці. Ён часта вы-ступнае ў цэхах прадрывства, на сцэнах сельскіх клубаў і раённых дамоў культуры.

А Д Д А С Ь

Скончана работа над новай вершаванай апавесцю «Благіныя вер-бы», зная якой — барачка за сапраўдны адносіны паміж людзьмі. У цэнтры апавесці — дзе дзяціль былога падполнага Панаса Малю-ка, які заставіў ад рук фашысцкіх налітаў — Мікодына Скрыпя і ўні-цыкага «сестрава» Іван Гароха. Не чакалі яны, што Панасава дзеці выжываюць і вяртаюцца ў Радзіму. Не чакаў іх і жэноўны Кенды Бендык. Ён добра ведае злучыцца, але добра не рашаецца гаварыць пра іх. Ніжэй аўрацуюца ўрываак з апавесці.

А Д Д А С Ь

Ляццяць на поўдзень журавы. Кагарці вылезлі з ваку. Малак адродзіць з раку. Данджы халодныя сякуць. Вакол лэбані мурог. Ксёндз ціка мошца, ды бог Маўчыць, распаты на крыжы. А ксёндз ярыз бяда нажыў, Нажыў, хоць мог і пакачаць. Ды не цаніў ён благадзянь, Што прыпадала на прыход; Вылісваў «Праўду» кожны год. Сачыў за космасам і Нат Крчыца Гагарыну: «Віат!...» Псыя, падпішчы, зарача На званара ён нарычав, Назваў ягогодікам, врачом

А Д Д А С Ь

І ваяў за храма дээрчаном. А той — паскардзіце вышэй. Было б, канечне, харахы. Каб ён не скардзіў нідзе. Ксёндз ад турботы пахудзеў, Спаліў у пещы той дээрчак. А людзі шпэцуча, хоць плач! Як ні круці, аб чым не гаар! Меў, кажуць, рацыю званар. Хай к пракуратору ідзе, — Ксёндз не такі жо дэбрэдзей. Ёсць і такія, што крычэць: «Пара з касцёламі канчачі!» Мо з нашых баб дурман спадзе...»

А Д Д А С Ь

А іскэндз на хлебе і вадзе Сядзіць на хутары, бядак, І не сунцішца ніяк. Вада свая ў яго, а хлеб З чужых палеткаў на стале. Мо нават з тых, што кіляў не раз... Касцёлыны хутар не клагас. Тут толькі вешер у трубе Аж за душу гою нощ сібрае. З вялікай крўмаў на подзеі Ксёндз з болам гутары вядзе, На плычці цычуць з сямей. Як быццам па яго кіране. Ды ўсё ж іскэндз не кожан рад, Касцёл як выгарэў з напад, І тут шаром хоць пакаці, Паўтроў стэрне без нудзі. А сам крупы ён не надзеў, Дык будзе песьні і шчадзеў.

А Д Д А С Ь

Ксёндз удзкінуў, панацуж твар: — Які ж я, пане мой, сятар! Пашчу, замольваю грахі. А мужыкі ні з-пад стрэхі... Дзе той, пятаю, страшны меч, Што будзе іх нішчадзіла сеч! Мы ім пакажам сваю моц! Званар Ян Тарба, ён жа Коц, Глыне язык свой на судзе. Чым ён тут жыў! Ты што ўкрэдаў! А Тарбам стаў ён у вайну І усё ў нару сваю цягнуў. «Не шодзе, казаві я, прападзеш, Ды ўсё як пугай на вадзе...» А круг сціскае кожны дзень, Сціскае тут, каля мяне,

У ГАСІЦХ У ЗЕМЛЯКОЎ

Імёны Васіля Быкава і Аляксея Карлюка добра вядомы не толькі ў нашай рэспубліцы, але і дэлека за мяжамі. Таму зразумела тае вялікае цікавасць і ўвага да песьнінікаў, якія выклікалі яны ў сваіх землякоў — праўдучых Воранаўскага раёна, што на Гродзеншчыне, прыхаўці і да іх у гасці.

Васіля Быкаў і Аляксей Карлюк выступілі перад рабочымі і служ-кажымі гарадскога пасёлка Ворана-ва, каласікамні калгаса імя Кі-рава, навучанымі Палецкіскай сярэдняй школы. Яны падзяліліся з чытачамі сваімі задумамі, твор-чымі планами на будучае, адказа-лі на шматлікія пытанні.

М. КАРЖУЕВ.

А Д Д А С Ь

Ляццяць на поўдзень журавы. Кагарці вылезлі з ваку. Малак адродзіць з раку. Данджы халодныя сякуць. Вакол лэбані мурог. Ксёндз ціка мошца, ды бог Маўчыць, распаты на крыжы. А ксёндз ярыз бяда нажыў, Нажыў, хоць мог і пакачаць. Ды не цаніў ён благадзянь, Што прыпадала на прыход; Вылісваў «Праўду» кожны год. Сачыў за космасам і Нат Крчыца Гагарыну: «Віат!...» Псыя, падпішчы, зарача На званара ён нарычав, Назваў ягогодікам, врачом

А Д Д А С Ь

І ваяў за храма дээрчаном. А той — паскардзіце вышэй. Было б, канечне, харахы. Каб ён не скардзіў нідзе. Ксёндз ад турботы пахудзеў, Спаліў у пещы той дээрчак. А людзі шпэцуча, хоць плач! Як ні круці, аб чым не гаар! Меў, кажуць, рацыю званар. Хай к пракуратору ідзе, — Ксёндз не такі жо дэбрэдзей. Ёсць і такія, што крычэць: «Пара з касцёламі канчачі!» Мо з нашых баб дурман спадзе...»

А Д Д А С Ь

А іскэндз на хлебе і вадзе Сядзіць на хутары, бядак, І не сунцішца ніяк. Вада свая ў яго, а хлеб З чужых палеткаў на стале. Мо нават з тых, што кіляў не раз... Касцёлыны хутар не клагас. Тут толькі вешер у трубе Аж за душу гою нощ сібрае. З вялікай крўмаў на подзеі Ксёндз з болам гутары вядзе, На плычці цычуць з сямей. Як быццам па яго кіране. Ды ўсё ж іскэндз не кожан рад, Касцёл як выгарэў з напад, І тут шаром хоць пакаці, Паўтроў стэрне без нудзі. А сам крупы ён не надзеў, Дык будзе песьні і шчадзеў.

А Д Д А С Ь

Ксёндз удзкінуў, панацуж твар: — Які ж я, пане мой, сятар! Пашчу, замольваю грахі. А мужыкі ні з-пад стрэхі... Дзе той, пятаю, страшны меч, Што будзе іх нішчадзіла сеч! Мы ім пакажам сваю моц! Званар Ян Тарба, ён жа Коц, Глыне язык свой на судзе. Чым ён тут жыў! Ты што ўкрэдаў! А Тарбам стаў ён у вайну І усё ў нару сваю цягнуў. «Не шодзе, казаві я, прападзеш, Ды ўсё як пугай на вадзе...» А круг сціскае кожны дзень, Сціскае тут, каля мяне,

А Д Д А С Ь

Ляццяць на поўдзень журавы. Кагарці вылезлі з ваку. Малак адродзіць з раку. Данджы халодныя сякуць. Вакол лэбані мурог. Ксёндз ціка мошца, ды бог Маўчыць, распаты на крыжы. А ксёндз ярыз бяда нажыў, Нажыў, хоць мог і пакачаць. Ды не цаніў ён благадзянь, Што прыпадала на прыход; Вылісваў «Праўду» кожны год. Сачыў за космасам і Нат Крчыца Гагарыну: «Віат!...» Псыя, падпішчы, зарача На званара ён нарычав, Назваў ягогодікам, врачом

А Д Д А С Ь

І ваяў за храма дээрчаном. А той — паскардзіце вышэй. Было б, канечне, харахы. Каб ён не скардзіў нідзе. Ксёндз ад турботы пахудзеў, Спаліў у пещы той дээрчак. А людзі шпэцуча

